

Naar een vernieuwd Noordelijk toneelbeleid

door Bert Brons

E80-152

Aan het drama: „de ondergang van de toneelgroep Noorder Compagnie“ is het vorig jaar in de pers menige recensie gewijd. Ook is in het septembernummer van dit maandblad daaraan aandacht besteed. Verwondering behoeft dat niet te wekken omdat het om een gezelschap ging, dat zijn koperen jubileum in het noorden al in stilte had herdacht.

De ondergang

De contouren van het liquidatieproces begonnen zich af te tekenen op het moment dat in de kringen van subsidiënten applaus opklaterde over het nieuwe beleidsplan van het gezelschap voor de jaren 1979-1983. Het waren deze keer niet de financiën die het gezelschap de das om deden, maar de spanningen rond het gevoerde en te voeren artistieke beleid.

Toen onomstotelijk vaststond dat elke lijmpoging de mist in zou gaan, besloot de minister van CRM de subsidieverlening van 1 miljoen (ongeveer 40% van de gehele begroting van het gezelschap) op te schorten. Tevens besloot de minister mogelijkheden open te houden voor een nieuwe noordelijke toneelvoorziening.

Interimfase

De aanwezigheid van een beleidsplan voor een toneelvoorziening met tegelijkertijd het ontbreken van een toneelgezelschap riep de noodzaak op tenminste tot een interimvoorziening te komen. Daartoe stelde de minister van CRM een Werkgroep Noordelijke Toneelvoorziening in, met als doel tot een nadere uitwerking van een plan te komen voor een noordelijke toneelvoorziening.

De werkgroep, die een ambtelijk karakter kreeg, stippelde de volgende beleidslijn uit:

- ★ aansluiting zoeken bij het beleidsplan van de Noorder Compagnie;
- ★ in de toekomst rekening houden met de positie van ex-werknemers van de Noorder Compagnie (die nog geen werk hebben);
- ★ aandacht schenken aan de voorstellen van de noordelijke schouwburgdirecteuren m.b.t. het stimuleren van ad-hoc-producties (in overgangstijd).

De werkgroep zag om praktische redenen af van het oprichten van een tijdelijke bestuurs- en beheersstructuur. Ook achtte ze het ongewenst deze taken zelve te gaan vervullen.

Als alternatief werd gekozen voor de inschakeling van de Theaterunie te Amsterdam. De Theaterunie bleek bereid om gedurende de interimfase nl. de seizoenen 79/80 en 80/81 door middel van het uitbrengen van ad-hoc-producties de noordelijke markt te bedienen.

Nadenken over de toekomst

In verband met de noodzaak in de eerste helft van 1980 een besluit te nemen over de voor het noorden meest wenselijke toneelvoorziening,

heeft het Provinciaal Bestuur van Drenthe aan de Culturele Raad voor deze provincie en de afdeling Onderzoek van de Stichting Opbouw Drenthe verzocht om voor 1 mei 1980 een inventarisatie te verrichten naar „wensen, ideeën en behoeften aan Nederlandstalig toneel in Drenthe“.

Het College van GS tekende bij dit verzoek aan dat in het eindrapport dient te worden aangegeven naar welke toneelvoorziening de voorkeur uitgaat.

Na bestudering van beleidsplannen van de Noorder Compagnie, de theatergroepen Genesis en Werk in Uitvoering, de daarop geleverde commentaren en na overleg met o.a. de schouwburgdirecteuren, enige gemeentebesturen, de Theaterunie en een schriftelijke enquête in kringen van het onderwijs, gemeentelijke culturele raden en -commissies en de besturen van kleine accommodaties, is over de toekomst nagedacht.

Naar een (ver)nieuw(d) beleid

Deze inventarisatie van wensen en behoeften op het gebied van het Nederlandstalig toneel in het noorden kan kort en bondig worden samengevat in twee hoofdconclusies:

1. *Er bestaat behoefte aan een toneelgroep, te vestigen in Noord-Nederland die educatieve producties verzorgt ten behoeve vooral van het voortgezet onderwijs.*
2. *De wens wordt uitgesproken naar producties van repertoire-stukken die ook geschikt zijn voor kleine accommodaties in de regio. Deze stukken zouden als ad-hoc-producties kunnen worden verzorgd.*

Wat de eerste conclusie betreft kan worden opgemerkt, dat het verdwijnen van de vormingsgroep van de Noorder Compagnie, die zich met name richtte op het voortgezet onderwijs, als een gemis wordt ervaren. Door heroprichting van een educatieve groep kan in deze leemte worden voorzien.

In de tweede conclusie wordt ten aanzien van het repertoire-toneel (en men kan daar aan toevoegen: de op de regio afgestemde producties) geconstateerd dat de markt moet worden voorzien door middel van ad-hoc-producties. Dus geen vast repertoire-gezelschap.

Drietal elementen

Met betrekking tot de meest wenselijke organisatie- en beheersstructuur worden in de nota een aantal suggesties gedaan. Zo wordt gepleit voor de oprichting van één organisatie die gekenmerkt wordt door een drietal elementen:

- a. *vormings/educatief toneel*
- b. *repertoire/regionaal toneel*
- c. *service-instituut t.b.v. amateur-producties.*

Wat de vormings/educatieve poot betreft moet volgens de nota niet alleen worden gedacht aan een nieuw te vormen educatieve groep, maar ook aan inschakeling van de bestaande vormingsgezelschappen Genesis en Werk in Uitvoering. Ook kan het Friestalig gezelschap Tryater daarin een plaats krijgen. Op wensen aan repertoire- en op de regionale problematiek afgestemd toneel dient door middel van ad-hoc-producties te worden ingespeeld. De in het leven te

THEATER UNIE '85

roepen organisatie dient zulke producties uit te brengen. Dezelfde organisatie dient ook als ondersteuningsinstituut te worden opgezet met een service-functie voor het amateurtoneel in het noorden, o.a. door het beschikbaar stellen van apparatuur, bemiddeling naar regisseurs en technische medewerkers van het beroepstoneel.

Eén organisatie

Het pleidooi voor de vorming van één organisatorisch geheel verdient bijzondere aandacht. Hoe de juridische structuur moet zijn, achten we op dit moment van secundair belang. Gedacht kan worden aan het model van de Rotterdamse Toneelraad, de structuur van de Theaterunie of een coöperatie.

Essentieel is het samen ontwikkelen van een beleid waarbij auteurs uit de regio producties schrijven en ontwikkelen die aansluiten op de problemen in de regio of bestaande stukken zodanig bewerken dat ze toegankelijk worden voor een breed publiek. Ook anderen zouden per productie een rol in zo'n organisatie kunnen krijgen, zoals regisseurs,

theatertechnici en personen uit de wereld van muziek, dans, mime en ballet.

In zo'n organisatie is ook de afstemming op elkaar van de reeds bestaande vormingsgroepen en te stichten educatieve groep mogelijk. Vanuit een soort noordelijke krachtcentrale kan ook aan ontwikkelingen binnen het amateurtoneel — waarbij te denken valt aan de initiatieven van de Groninger schouwburg, „De Kolk” in Assen en „De Muzeval” in Emmen — het ad-hoc karakter worden ontnomen. Want juist continuïteit in de verhouding beroeps- en amateurinstellingen, groepen en personen kan een wezenlijke bijdrage leveren tot een veelkleurig beleid.

Zie hier de kern van de onlangs aan het Provinciaal Bestuur van Drenthe gezonden nota „ter overweging”.

